

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η προσφορά της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας στη διαδικασία κοινωνικοποίησης του ατόμου και η αποτροπή από κινδύνους αναφέρονται στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου 1.

Συγκεκριμένα, η κατάκτηση (δηλαδή η γνώση και η καλή χρήση) της μητρικής γλώσσας

- εντάσσει το άτομο στην κοινότητα ·
- διασφαλίζει την επαφή με τους άλλους ανθρώπους ·
- αποτρέπει από τη μοναξιά και την απομόνωση ·
- αποσοβεί την περιθωριοποίηση ή και την απόρριψη του ατόμου από την ομάδα ·
- γενικά, συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση αλλά και δίνει το έναυσμα για περαιτέρω καλλιέργεια της γλώσσας και βελτίωση της χρήσης της.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η δομή της 3^{ης} παραγράφου του κειμένου 1 είναι πλήρης και έχει ως ακολούθως:

- Θεματική πρόταση: «Η σχέση όμως κοινωνικού συνόλου».
- Λεπτομέρειες: «Όπως, βέβαια, είναι φυσικό ... προσωπική έκφραση».
- Κατακλείδα: «Στο πλαίσιο, επομένως από το κοινωνικό σύνολο».

Αναλυτικότερα:

- Στη θεματική πρόταση περιλαμβάνεται η βασική θέση της παραγράφου, ότι δηλαδή η κοινωνική διάσταση της γλώσσας δεν συνεπάγεται την πλήρη υποταγή του ατόμου σε αυτό που λέγεται ή γράφεται από το κοινωνικό σύνολο.
- Στις λεπτομέρειες αναλύεται η βασική θέση, με την προσθήκη ότι ναι μεν κατά το στάδιο της κοινωνικοποίησης το άτομο δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει τις

γλωσσικές απαιτήσεις της κοινότητας, στη συνέχεια, ωστόσο, η γλώσσα του δίνει τη δυνατότητα να εκφραστεί προσωπικά, όπως ο ίδιος / η ίδια επιθυμεί, χωρίς περιορισμούς.

- Τέλος, στην κατακλείδα εξάγεται το συμπέρασμα πως με τη χρήση της μητρικής γλώσσας μπορεί ο καθένας / η καθεμία να διαμορφώσει προσωπικό ύφος και να προβάλλει την ατομικότητά του / της, παρά το γεγονός ότι οι ρυθμιστικές αρχές του γλωσσικού φαινομένου δεν είναι ατομικές, αλλά κοινωνικές.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1Σ

2Σ

3Λ

4Σ

5Σ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο αφηγητής στο απόσπασμα περιγράφει τη συμπεριφορά της Χριστίνας της Δασκάλας κατά τις ημέρες του Πάσχα, αιτιολογεί τις πράξεις της με βάση το παρελθόν της και στο τέλος εξυψώνει την ηρωίδα από ηθική και μεταφυσική άποψη. Σε όλη την έκταση του κειμένου τηρεί στάση θετική και υποστηρικτική απέναντι στην ηρωίδα, θεωρώντας ότι αποτελεί θύμα της κοινωνίας και των περιστάσεων του βίου της. Πιο συγκεκριμένα, ο αφηγητής:

- περιγράφει τον φόβο της Χριστίνας, που ήταν Δασκάλα, να πάει στην Ανάσταση με τις άλλες κυρίες, δηλαδή τις γυναίκες της τάξης της, επειδή αυτές θα την έκριναν δυσμενώς («*οι κυράδες την κοιτάζαν*») και τον οικειοθελή υποβιβασμό της στην τάξη των υπηρετριών, εφόσον αυτές δεν την κατέκριναν («*οι δούλες την έβλεπαν απλώς*»), προσθέτοντας τη στωική παρατήρηση «*αυτή ήτο η τύχη της*» ·
- εξηγεί την αιτία του φόβου αυτού στην εγκιβωτισμένη αφήγηση («*από τον καιρόν ... με τις δούλες και τις παραμάνες*»), που συνιστά αναδρομή στο παρελθόν της ηρωίδας · στην αναδρομή ο αναγνώστης πληροφορείται ότι η Χριστίνα αποτελεί το θύμα ενός αδίστακτου κομματάρχη της εποχής, ο οποίος την ατίμασε με την υπόσχεση του διορισμού αλλά δεν την παντρεύτηκε ποτέ, ώστε να την

αποκαταστήσει στα μάτια της κοινωνίας , ο δε αφηγητής δείχνει την υποστήριξη του προς τη γυναίκα – θύμα με εκφράσεις σχολιασμού (π.χ. «*υπέφερεν εν σιωπή*», «*δεν είχε τόλμης πρόσωπον*», «*κρυφά και δειλά εισείρπεν εις τον ναόν*»).

- στο τέλος του αποσπάσματος εκφράζει την πεποίθηση ότι η Χριστίνα η Δασκάλα θα δικαιωθεί στη μεταθανάτια ζωή, κερδίζοντας μία θέση στην αιώνια αναψυχή του Παραδείσου («*θα δεχθή και αυτής της πτωχής την μετάνοιαν την αιωνίαν*»).

Οπωσδήποτε ο σύγχρονος αναγνώστης δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει με τη στάση του αφηγητή, μολονότι τα μέτρα της εποχής μας επιτάσσουν ενεργότερη υποστήριξη προς τη γυναίκα – θύμα – στο πλαίσιο, ίσως, της πλοκής του αφηγήματος – και όχι απλώς την προοπτική της μεταθανάτιας δικαίωσης.